

Director Editorial: Juan Rubio.

Redactor Jefe: José Lorenzo.

Coordinador: Jordi Llisterrí.
jllisterri@vidanueva.es

Diseño: Sonsoles Hernández.

VidaNueva.es

VN Catalunya

Septiembre 2013 · Nº 15

SE138363

MUSEUS DIOCESANS, SANTUARIS DEL SEGLE XXI

El patrimoni com un relat

Una estimació de les visites als vuit museus diocesans o catedralicis que hi ha a Catalunya dóna com a nombre de visitants que reben cada any més de 400.000. Molts poden ser badocs o alumnes que potser masteguen xiclet d'amagat. Però pels més allunyats de l'Església serà de les poques vegades que veuen un sant sopar, un Crist en majestat, un crucifix, una custòdia o una marededéu. Els museus són un lloc de pas, com un santuari. El repte és com explicar als visitants que allò té un sentit i que darrere –en el fons– hi ha una expressió de fe. És el repte dels museus diocesans. Segurament més important que l'única notícia omnipresent en els mitjans sobre aquests museus: la disputa per la propietat de les obres de la Franja.

En aquest número parlem del servei dels museus eclesiàstics amb persones preocupades per donar relat a aquest patrimoni. I coincidint amb una exposició amb peces dels vuit museus diocesans a Vic, *Facies Fidei*, fem un repàs dels centres que hi ha a les seus episcopals catalanes. I, sobretot, fem una invitació a visitar-los.

Els museus diocesans, l'art sacre per a tothom

RAMON BASSAS

FOTOS: MUSEU EPISCOPAL DE VIC

A finals del segle XIX, van aparèixer a Catalunya els primers museus vinculats a les seues episcopals catalanes i dedicats a la conservació, sobretot, d'art sacre i per a ús litúrgic que s'havia anat atresorant. De fet, durant aquell segle, llevat d'algun precedent particular, a Catalunya neixen els museus tal com els coneixem ara. Els museus civils havien sorgit a partir de les desamortitzacions dels béns de l'Església i seguint la revalorització de l'art antic i la necessitat de fer-lo públic que reclamava l'època. Així, van ser creades les principals institucions museístiques del país, entre els anys 30 i 60 d'aquell mateix segle. Uns anys més tard, obrien el Museu Episcopal de Vic (1889), el Museu Diocesà de Lleida (1893), el Museu Diocesà de Solsona (1896), el Museu Diocesà de Tarragona (1914) i el Museu Diocesà de Barcelona (1916), paral·lelament al sorgiment de nous centres locals.

L'historiador **Antoni Pladevall** n'explica un parell de motius: d'una

Veracreu del Museu de Tarragona i Bíblia de Tortosa exposada a *Facies Fidei*

banda, perquè Catalunya "va passar del final de les lluites i els enfrontaments estèrils dels governs liberals i de la seva lluita contra l'integrisme religiós, fill de les guerres i divisió de mentalitats d'arrel carlista o tradicionalista, a l'aparició d'una generació de clergues oberts a l'autèntica problemàtica religiosa, cultural i fins política del país", a la qual cosa cal afegir "la culminació del moviment de la Renaixença catalana" (*Informatiu Museus*, 22). Era l'època, recordava l'arquitecte **Jordi Bonet** en el discurs

de presentació del web *Catalonia Sacra* l'any passat, en què "el bisbe de Vic, **Josep Morgades**, restaurà Ripoll i amb el modernisme es fundà el Cercle Artístic de Sant Lluç que aplegà grans artistes cristians amb el doctor **Torres i Bages** de consiliari". O en la qual "el pontificat de **Lleó XIII**, caracteritzat pel seu interès per l'art i la cultura, havia impulsat decisivament els estudis de l'arqueologia sagrada dintre dels seminaris", com escriu **Josep M. Trullén**, director del Museu d'Art de Girona (*Quaderns del Museu Episcopal de Vic*, VIII).

Fruit del mateix esperit d'aquella època, el 1913 es crea el Museu de Montserrat. El museu té el seu origen quan el pare **Bonaventura Ubach** inicia una col·lecció de diversos objectes procedents del Pròxim Orient, on viatjava sovint. El 1963 va ser ampliat i s'hi integraren les seccions de pintura antiga que decoraven el Monestir. Però certament és una oferta ben diferent de la majoria de museus diocesans. S'ha anat ampliant amb donacions, sobretot de pintura,

Retaule gòtic exposat al MEV

amb un gran catàleg de pintura catalana dels segles XIX i XX i obres d'artistes de fama mundial. Situat en uns espais arquitectònics creats per **Puig i Cadafalch** al subsòl de les places i als fonaments de la torre del Monestir, la darrera remodelació és del 2004.

Tant la Guerra Civil, amb la destrucció i el saqueig d'alguns centres, com el llarg període posterior del franquisme, van mantenir els museus diocesans en una situació de cert oblit o abandonament.

Amb l'adveniment de la democràcia, les polítiques públiques i la iniciativa privada van impulsar plans de renovació. Un exemple paradigmàtic és el cas del Museu de Solsona, tancat després de la denúncia de la desaparició de part del fons que va publicar el diari *Tele/Exprés* (1974) i reobert a finals de 1983 sota el nom de Museu Diocesà i Comarcal de Solsona, amb la col·laboració de la Generalitat i amb la inclusió del fons arqueològic d'un antic museu municipal. L'impuls prové des dels

"llibres blancs" museístics de 1979 i de 1984, passant per la Llei 17/1990, amb el conseqüent esforç inversor que va incloure alguns museus diocesans (Solsona el 1989, Tarragona el 1992, Vic el 2002 i Lleida el 2007), fins al Pla de Museus de Catalunya (2007) que, després de les transformacions que han viscut les institucions museístiques –també les episcopals–, preveia l'impuls de "figures jurídiques consorcials per als museus diocesans", participats per la Generalitat de Catalunya, entre altres, com és el cas de Lleida des de fa un temps.

Els més antics, els més moderns

Els dos museus més antics són els que tenen els edificis més moderns. A Vic al costat de la catedral, i a Lleida

Marededéu del Museu de Solsona i relleu provinient de Lleida

al solar de l'antic convent de les carmelites. El de Vic, doncs, és el museu pioner. Amb les peces d'art enviades des de Vic a l'Exposició Universal de Barcelona de l'any 1888, un cop admirades i retornades al seu origen, el bisbe Morgades posà en marxa el projecte del **Museu Episcopal de Vic**. El 1941 va ser traslladat des de la catedral a l'emplaçament on és ara, fins l'enderroc de l'anterior edifici i la construcció d'un de nova planta, obert el 2002. Entre les peces que acull es poden destacar el *Davallament* d'Erill la Vall (s. XII), l'altar de Santa Maria de Lluçà (s. XIII), el retaula de **Bernat Saulet** de Sant Joan de les Abadesses (s. XIV) o el retaula de Santa Clara de **Lluís Borrassà** (s. XV). Compta amb el Centre d'Interpretació del Bisbe Oliba. El bisbat també té un centre independent del Museu, l'Albergueria, però que comparteix director. Allà es fan exposicions de caràcter contemporani. Té un bon web i un programa de suport privat (Cercle del MEV), edita publicacions i gaudeix de prestigi internacional.

El **Museu de Lleida, Diocesà i Comarcal** és la denominació del nou edifici inaugurat el 2007. Aquest museu ha estat famós pel litigi rocambolesc amb la Diòcesi de Barbastro. Però sense aquesta "fama" també té actius importants perquè se'n parli. Bàsicament, es nodreix tant dels fons inicials aportats per les tres entitats fundadores (el bisbat, l'Institut d'Estudis Ilerdencs i el Museu d'Antiguitats) com de donacions i compres posteriors. El Museu organitza exposicions temporals, amb obres pròpies i també en diàleg amb foranes a la sala habilitada a l'església romànica de Sant Martí. Té

també un bon web, incorpora un cafè als seus serveis (de llibreria, si fa o no fa, en tenen tots) i compta també amb un grup d'Amics del Museu.

Els altres museus episcopals

El **Museu Diocesà de Tarragona**, a diferència dels anteriors, el trobem pràcticament integrat a la catedral, a l'edifici annex del Pla de la Seu, restaurat el 1992. Des dels inicis s'ha nodrit de fons propis, atresorats o facilitats per diferents prelats, així com de donacions i adquisicions. Distribuït en diversos àmbits capitulars que inclouen restes d'època romana (s. II), s'hi mostren una sèrie de testimonis artístics des de l'antiguitat tardana fins al Barroc, passant per una pinacoteca gòtica i una col·lecció de 50 tapissos. Amb l'entrada a través del claustre, integra la catedral al recorregut i ubica les peces en sales amb carreus romans o voltes gòtiques. Té un programa didàctic i el web és millorable.

En un magnífic edifici neoclàssic, trobem el **Museu Diocesà i Comarcal de Solsona**. A banda de les dependències del palau episcopal, ocupa els sobreclaustres de la catedral. Nodrit inicialment per les adquisicions i cessions del bisbe **Ramon Riu** (per exemple, una sorprenent col·lecció de peces artístiques fetes amb sal), els seus successors n'han anat afegint. Al final de la Guerra Civil, una bona part dels fons del Museu van passar a Ginebra per ordre del Govern de la República, d'on va ser retornats després d'una negociació per a la reobertura, el 1944. S'inicia llavors una etapa que

A finals del XIX, una generació de clergues oberts facilita la creació dels museus diocesans

durarà fins al tancament a finals dels 70. L'actual Museu, governat per un consorci, està format per les col·leccions del Bisbat, la col·lecció etnogràfica de l'Ajuntament i els dipòsits de material arqueològic de la comarca aportats per la Generalitat. S'hi pot admirar *L'orant de Pedret*, preromànic; els laterals de l'altar de Sagàs, romànic; el retaule del *Sant Sopar* gòtic de Santa Constança de Linya; i els famosos àngels de Casserres. Bon disseny del web, però amb poquíssima informació.

Crismera procedent del Museu de Girona

Instal·lat a l'antic palau episcopal, el **Museu d'Art de Girona** consisteix des del 1976 en l'exposició conjunta dels fons del Museu Diocesà i els de l'antic Museu Provincial d'Antiguitats i Belles Arts. Des del 1992, la Generalitat n'és la responsable de la gestió. El palau té l'origen al segle X i s'hi han superposat construccions posteriors. Aplega importants manifestacions artístiques des del preromànic fins al segle XX, vinculades a la diòcesi i a les comarques gironines. Entre les obres més cèlebres, hi ha l'ara portàtil de Sant Pere de Rodes (s. XI), les majestats de Cruïlles i de Sant Joan les Fonts (s. XII), la biga de Cruïlles (s. XIII), el fabulós *Martirologi d'Usuard* (s. XV) o una nodrida col·lecció de retaules gòtics, amb obres cabdals de Lluís Borrassà i **Bernat Martorell** (s. XV). Organitza diferents activitats culturals i exposicions i té un grup d'Amics del Museu. Bon web, però amb excés d'efectes que el fan poc funcional. Tot i que no forma part del Museu, i és més conegut, a la catedral de Girona hi ha una mostra del **Tresor catedralici**, amb el veritable tresor medieval: el Tapís de la Creació. A Internet també es presenta una bona visita virtual a aquesta obra.

Finalment, hi ha el **Museu Diocesà de Barcelona**, que passa una mica desapercebut per la potència dels altres museus que hi ha a la ciutat, inclòs l'art sacre del MNAC. Està ubicat a la Pia Almoina, l'entitat que es dedicava a la beneficència, al costat de la Casa dels Canonges, també prop de la catedral. El primer que val la pena és el contenidor: un

Calze i patena d'Urgell

edifici gòtic i renaixentista que conté una torre del segle I. A partir de 1981 va ser recuperat com a nova seu del museu diocesà, provinent de l'edifici del Seminari Conciliar. Després de la guerra s'havien saquejat, perdut o incendiat un bon

nombre d'objectes d'art, alguns dels quals foren recobrats en finalitzar el conflicte. La reobertura del Museu es produí el 1960. S'hi poden trobar les pintures murals de Polinyà (s. XII), la creu romànica de plata de Riells del Fai o el retaule de Bernat Martorell.

A més, hi ha un interessant espai permanent dedicat a **Gaudí**. Amb la divisió de l'Arquebisbat de Barcelona el 2004 no es va dividir el Museu. No disposa, però d'un web que faci honor al contingut del Museu.

Les altres diòcesis històriques compten també amb els seus propis serveis museístics. El **Museu Diocesà d'Urgell**, a La Seu, va ser creat el 1957 i obert als visitants el 1975, quan inicia el procés d'acollida de peces de les esglésies que anaven tancant. S'hi poden veure obres des del segle X fins al XVIII, com un Beatus de Liébana (1001) o el sarcòfag de Sant Ermengol. Té servei d'audioguia i es visita conjuntament amb la catedral. Tortosa no té museu diocesà amb aquest nom, però hi ha l'**Exposició Permanent de la Catedral de Tortosa**. Ocupa nou sales de la Canònica de la seu i inclou peces des del segle I, entre elles el Retaule de la Transfiguració (**Jaume Huguet**, s. XV). Com a curiositat, l'entrada també permet visitar els refugis subterranis utilitzats durant la Guerra Civil. L'exposició va ser oberta el 2007.

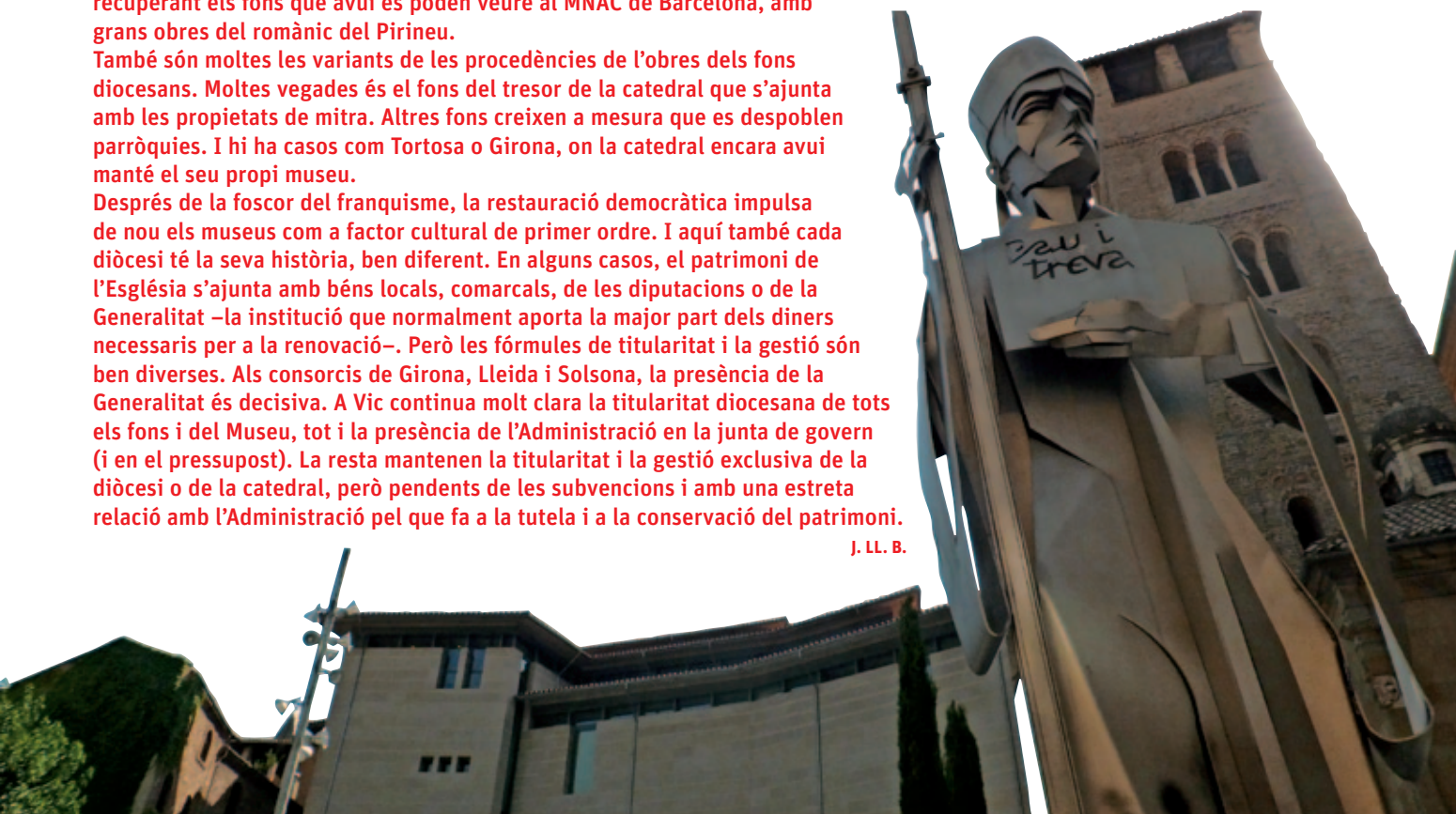
TOT DEPÈN DEL BISBE

La història dels museus diocesans de Catalunya és tan diversa com diversos són els bisbats... i els bisbes. De fet, si a finals del segle XIX es funden els museus de Vic, Lleida i Solsona s'explica sobretot per la sensibilitat de bisbes com **Morgades**, **Messeguer** i **Riu**. Per exemple, a Vic, l'entorn d'activistes com el canonge **Jaume Collell** o l'historiador i sacerdot **Josep Gudiol** és imprescindible per entendre el que tenim avui. L'extensió del concepte de salvaguarda del patrimoni és ben present a Catalunya en un procés de renaixença cultural i política. L'alerta definitiva arriba quan els marxants i els col·leccionistes fan l'agost amb les parròquies i congregacions que es malvenen el patrimoni. De fet, no serà fins al Codi de Dret Canònic de 1917 que es regula explícitament com s'han de gestionar, vendre o adquirir el béns artístics de l'Església. I del que no se'n va poder preocupar l'Església, se'n va ocupar l'Administració, recuperant els fons que avui es poden veure al MNAC de Barcelona, amb grans obres del romànic del Pirineu.

També són moltes les variants de les procedències de l'obres dels fons diocesans. Moltes vegades és el fons del tresor de la catedral que s'ajunta amb les propietats de mitra. Altres fons creixen a mesura que es despoblen parròquies. I hi ha casos com Tortosa o Girona, on la catedral encara avui manté el seu propi museu.

Després de la foscor del franquisme, la restauració democràtica impulsa de nou els museus com a factor cultural de primer ordre. I aquí també cada diòcesi té la seva història, ben diferent. En alguns casos, el patrimoni de l'Església s'ajunta amb béns locals, comarcals, de les diputacions o de la Generalitat –la institució que normalment aporta la major part dels diners necessaris per a la renovació–. Però les fórmules de titularitat i la gestió són ben diverses. Als consorcis de Girona, Lleida i Solsona, la presència de la Generalitat és decisiva. A Vic continua molt clara la titularitat diocesana de tots els fons i del Museu, tot i la presència de l'Administració en la junta de govern (i en el pressupost). La resta mantenen la titularitat i la gestió exclusiva de la diòcesi o de la catedral, però pendents de les subvencions i amb una estreta relació amb l'Administració pel que fa a la tutela i a la conservació del patrimoni.

J. LL. B.

“Un museu és un santuari”

JORDI LLISTERRI

El Museu Episcopal de Vic té una col·lecció d'art medieval que pot competir amb la de qualsevol museu del món i, si estigués al centre de Barcelona, segurament seria un dels més visitats del país. Però amb això no en tenen prou. Volen que les peces expliquin alguna cosa més al públic. Que tinguin un relat. Parlem amb els dos principals responsables del Museu: **Josep Maria Riba**, director i ahora responsable de patrimoni cultural del Bisbat de Vic, i **Marc Sureda**, conservador del Museu. A través de la seva experiència expliquen la finalitat que tenen avui els museus diocesans.

Per a què serveix avui un museu diocesà?

Marc Sureda (MS): Si tens un museu diocesà que l'única cosa que fa –que és molt– és conservar les peces, és una mena de dipòsit, com un arxiu. Però cal tenir un altre esperit. Per exemple, el Museu Episcopal de Vic explica un relat d'una part de la història de l'art català que està vinculada a l'expressió de la fe. Nosaltres no hem de fer de dipòsit de totes obres del bisbat. I, per això, quan es pot es creen mostres als llocs d'origen. Manresa, Igualada, Sant Joan de les Abadesses, Castelló d'Empúries... són llocs que ha preservat aquest patrimoni i l'han sistematitzat.

Josep Maria Riba (JMR): A Santa Maria de Lluçà n'hi ha un bon exemple, amb una exposició d'orfebreria de primer nivell. A més, els del poble del costat hi poden anar a buscar la seva creu el dia del patró i després tornar-la. Hi ha molts casos com aquest amb les peces que abans estaven sota el

llit de la iaia en un poble de pagès. En algun moment potser sí que el museu va agafar aquesta visió de recollidor, però ara ja fa temps que no.

MS: Com a tasca principal, els museus no ha de ser el dipòsit o un lloc tancat on t'han d'obrir una sala per veure una peça. Ja hi ha una Administració i unes lleis que vetllen per la conservació del patrimoni. Un museu diocesà ha de ser un instrument del bisbat que faci guies didàctiques, que faci que la gent vingui al museu, que investigui, que surti enfora. La museologia contemporània és això. El museu és un lloc amb vida.

JMR: I pel bisbat, un museu és un santuari. Qui em diu que la figura de la Mare de Déu, a la persona que passa per allà, no li continuï interpel·lant com ho va fer al costat d'un altar o

Un museu diocesà ha de ser un instrument del bisbat que surti enfora, un lloc amb vida

Marc Sureda

conservador del
Museu Episcopal de Vic

des de dalt del retaule? Com a Església, tenim un llegat que hem de ser capaços de donar a conèixer en clau d'avui.

El patrimoni com oportunitat

No hi ha el perill que la gent s'ho miri com les mòries d'Egipte?

MS: Per això fem les activitats i les exposicions com *Facies Fidei*. Per explicar. També es pot agafar des del punt de vista demagògic i dir que més val que ens ho venguem tot per donar-ho als pobres. En definitiva: aquest patrimoni és un llast o és una oportunitat? Si és un llast, traiem-nos-el de sobre. I si és una oportunitat, tractem-lo com a tal.

El que ha passat és que, per qüestions històriques, l'Església s'ha trobat que posseeix una gran quantitat de patrimoni artístic que no sabia que ho era. Ha estat la cultura occidental la que ha creat aquesta categoria de patrimoni. I en aquella església on fèiem la missa, t'acaba passant que no pots clavar un clau

Josep Maria Riba

director del Museu Episcopal de Vic

a la paret per penjar-hi una bombeta perquè és patrimoni del segle XII. I per gestionar això no n'hi ha prou de rebre l'ordenació sacerdotal, que et faculta per a moltes coses, però no per gestionar patrimoni. Cosa que encara s'ha complicat més quan ja no hi ha un rector a cada poble.

Però aquestes dificultats no ens han de fer oblidar que el patrimoni és la identitat. Com explico la meua identitat? Amb les obres del passat. I què hi ha en aquesta identitat? Hi ha litúrgia, teologia, Bíblia... És aquí on l'Església té l'oportunitat –i diria que la responsabilitat– d'explicar-ho en funció de tot això. És la nostra herència. Com deia el bisbe **Josep Maria Guix**, és un testimoni, una memòria que s'ha d'oferir.

JMR: Explicar-se és la raó de fer un museu. No hem de fer catecisme al museu, no hem de fer classe de Religió al museu. Ara bé, el catequista pot venir al museu, el professor de Religió pot venir al museu, i nosaltres hem de donar a conèixer aquesta herència cristiana de la millor manera possible. I oferir el màxim coneixement perquè la gent pugui fer discurs.

Es tracta de llegir el passat per poder parlar en clau de present. No n'hi ha prou de fer difusió, de fer turisme o activitats educatives... Hi

ha d'haver el treball constant per enriquir el discurs.

Com es porta això al present?

MS: L'Atri dels Gentils és una clau interessantíssima per entendre el patrimoni de l'Església. Aquest museu està al mig de l'atri. El món de l'art romànic i gòtic del nostre país està fonamentat en teologia, litúrgia i Bíblia. I aquest art és el lloc on es poden trobar creients i no creients reconeixent que comparteixen els mateixos valors i els mateixos referents.

A Vic a més heu sumat un centre de difusió cultural: l'Albergueria.

JMR: És que ens preocupa com obrir l'art que tenim al món de l'art actual. L'Albergueria és aquest diàleg del món contemporani amb el patrimoni cultural del bisbat. Que l'artista contemporani pugui venir al MEV per omplir-se i després expressar-se a l'Albergueria. Així ho estem fent coincidint amb l'Any de la fe amb

tres artistes contemporanis. L'art contemporani és una línia espiritual molt interessant i molt rica. Cal un diàleg que no tenim entre el teòleg, el biblista o l'eclesiòleg amb l'artista contemporani. Com dialoga l'artista del videoart amb aquesta gent? En general, l'artista ja no té el pòsit teològic, i al teòleg tant se li'n dóna l'artista. Ell va fent teologia i la gent ja s'espavilarà, que llegeixi si vol... Però com expresses Déu avui dia? Com provoques que algú vagi a Déu a través de la visió artística?

MS: I d'això, ja se'n queixava **Pau VI**. De fet, l'art medieval que hi ha al Museu ja es feia així. L'artista tenia uns patrons que li donàvem seguretat, però quan es volia un producte de qualitat hi intervenien els qui feien la teologia.

En general, els diversos models de gestió dels museu diocesans i la dependència dels fons públics han funcionat?

JMR: Cada model té els seus pros i contres, segons com s'ha fet la negociació... Però al final tot depèn de les persones i a vegades ens hem deixat manar.

MS: Un museu no té per què ser de l'Administració. L'Administració ha de vetllar pel patrimoni del país i perquè aquests museus funcionin. Per què és menys natural que l'Església faci el seu discurs sobre el seu patrimoni com ho fa el Museu del Barça, el Museu Dalí, la Fundació Tapies o el Museu del Càntir? En aquests casos, ningú no ho qüestiona.

Encara que costi diners?

JMR: Però és que no hi ha museu, excepte el del Barça, que se sustenti per si mateix. I tots tenen subvencions, però ningú no es qüestiona que hagin de ser públics. I aquests museus també costen diners a l'Església, però les flors de l'església també costen diners a l'Església i no en parlem mai.

Qui em diu que la figura de la Mare de Déu, a una persona que passa, no li continuï interpel·lant?

J. LL. B.

FOTOS: MUSEU EPISCOPAL DE VIC

La exposición *Facies Fidei* no es casual. El Secretariado Interdiocesano de Conservación y Promoción del Arte Sacro (SICPAS) se ha convertido en los últimos años en uno de los más activos de los que coordinan la actividad de las diez diócesis de Cataluña. De su histórica revista en papel *Taüll*, el pasado año hicieron un salto a Internet con el proyecto *Catalonia Sacra*, que agrupa y presenta rutas culturales por el patrimonio religioso y espiritual de la Iglesia catalana (ver *Vida Nueva Catalunya*, 3. Julio, 2012).

Así, cuando el Museo Episcopal de Vic (MEV) se plantea una exposición sobre el Año de la fe, no le es difícil imaginar una muestra conjunta con obras de los otros siete museos de las sedes episcopales catalanas. Una experiencia inédita. La idea de *Facies Fidei. Expresiones artísticas de la Fe cristiana en la Cataluña medieval* finalmente se concreta con un relato de siete aspectos claves de la fe: la Creación; la Encarnación; la Eucaristía; la Cruz; la Santidad; la Palabra y la Vida. Cada concepto se explica a partir de dos piezas, una del MEV en su emplazamiento original, y otra "invitada".

La exposición conjunta de dos piezas de distintos museos es la excusa para relatar al visitante el concepto cristiano que las une y les da sentido. Los responsables del MEV destacan cómo este diálogo entre dos piezas facilita al visitante del siglo XXI la comprensión de las obras en su contexto espiritual y funcional, y entender cómo los cristianos de la Cataluña medieval percibían los conceptos básicos de la fe. En definitiva, nuestra historia.

La inserción de la muestra en la colección permanente del MEV —una de las más importantes del mundo medieval— también facilita este relato. Por ejemplo, darse cuenta de la libertad con las que las obras cons-

Ocho museos en diálogo

truyen un discurso teológico, siempre más cercano a la comprensión del pueblo que a la teología académica. O cómo llegaba la Palabra de Dios a la gente a través del arte.

La muestra tampoco esconde una dimensión reivindicativa del rico patrimonio que ha conservado la Iglesia en Cataluña en sus museos diocesanos o catedralicios. Algunos son auténticas joyas poco conocidas incluso entre la comunidad cristiana. Los responsables del MEV han visto llorar de emoción a un experto en arte procedente de otro continente, mientras otros ilustres eclesiásticos y gente de cultura del país ignoran este patrimonio. Una buena oportunidad para sensibilizar sobre este

aspecto fue la visita conjunta de los obispos catalanes al MEV que se hizo el pasado mes de julio con motivo de *Facies Fidei*, guiados por el comisario de la muestra, **Marc Sureda**.

Hasta el 27 de octubre se puede visitar *Facies Fidei* en el MEV, el museo construido de nueva planta pegado a la catedral de Vic. Es otro patrimonio que tiene el MEV: disponer de un edificio pensado para explicar las obras de la colección de la mitra y no una serie de salas que amontonan obras de arte.

Conjuntamente con la muestra se han programado varias actividades. En abril se hizo un seminario sobre arte y devoción, organizado conjuntamente con una red internacional sobre objetos devocionales coordinada por una universidad noruega. Y, en junio, otra jornada con el Instituto Superior de Ciencias Religiosas de Vic. Ahora, para octubre, está prevista una jornada sobre arte y experiencia religiosa en la educación, organizada con la Fundación que agrupa las Escuelas Católicas de Cataluña. Como clausura de la muestra, conjuntamente con el Museo de Lleida, se recordará con una jornada científica al sacerdote **Josep Gudiol**, uno de los padres del MEV y pionero de la recuperación del patrimonio artístico en Cataluña.

